

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/2004 vp

Hallituksen esitys laeiksi valtion eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä huhtikuuta 2004 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmis-televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi valtion eläkelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 46/2004 vp).

Eduskunta-aloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt aloitteen laiksi valtion eläkelain 16 §:n muuttamisesta (LA 10/2004 vp — Eero Akaan-Penttilä /kok), joka on lähetetty valiokuntaan 11 päivänä maaliskuuta 2004.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Veikko Liuksia, valtiovarainministeriö

- apulaisosastopäällikkö Tuulikki Haikarainen, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitusneuvos Heli Backman, sisäasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Arja Manner, oikeusministeriö
- lakiasiainpäällikkö Aino Lassila, Eläketurvakeskus
- toimialajohtaja Timo Laitinen ja linjan johtaja Heikki Kammonen, Valtiokonttori
- lakimies Jarmo Pätäri ja työmarkkina-asiamies Juri Aaltonen, Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
- neuvottelupäällikkö Seppo Väänänen, Palkansaajajärjestö Pardia ry
- talous- ja sosiaalipoliittinen sihteeri Ilkka Alava, Valtion yhteisjärjestö VTY ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut tasa-arvovaltuutettu.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan aikaisemmin yksityisen sektorin eläkelakeihin tehtyjen uudistusten toteuttamista valtion eläkejärjestelmässä siten, että otetaan huomioon valtion eläkejärjestelmän erityispiirteet. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtion eläkelakia siten, että eläkkeen määrään vaikuttaisivat koko työhistorian ansiot. Eläke laskettaisiin kunkin vuoden palkan ja ikään

sidotun karttumaprosentin perusteella. Eläkkeen karttumisen alkaisi 18 ikävuodesta 1,5 prosentin suuruisena. Karttumaprosentti nousisi 53 vuoden iässä 1,9 prosenttiin ja 63 vuoden iässä 4,5 prosenttiin, ja eläkettä karttuisi 68 vuoden ikään saakka.

Vanhuuseläkkeelle siirtyminen muuttuisi joustavaksi siten, että edunsaaja voisi jäädä vanhuuseläkkeelle 63 ja 68 ikävuoden välillä. Myöhäisempien ikävuosien korkeammista karttumama-

prosentista johtuen eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen parantaisi eläketurvaa. Työssä jatkamisen mahdollistamiseksi valtion virkamieslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että virkamiesten yleinen eroamisikä nousisi 68 vuoteen.

Kaikenikäisten eläkkeensaajien maksussa olevia eläkkeitä siirryttäisiin tarkistamaan indeksillä, jossa palkkojen painoarvo on 20 prosenttia ja hintojen 80 prosenttia. Eläkettä laskettaessa ansiot korotettaisiin laskentahetken tasoon palkkakertoimella, jossa palkkojen painoarvo on 80 prosenttia ja hintojen 20 prosenttia. Pitkään työkyvyttömyyseläkkeellä olevien eläketason varmistamiseksi työkyvyttömyyseläkkeitä korotettaisiin iästä riippuvalla kertoimella, kun viisi vuotta on kulunut eläkkeen alkamisesta.

Tulevan ajan eläkepalkan laskenta-aika muuttuisi. Tulevan ajan ansio määrättäisiin niiden työansioiden perusteella, jotka edunsaajalla on ollut työkyvyttömyyden alkamisvuotta edeltävien viiden kalenterivuoden aikana. Myös palkattomilta jaksoilta kertyvän eläketurvan määräytyminen muuttuisi siten, että kertyvä eläke laskettaisiin palkattomilta ajoilta maksettujen ansiosidonnaisten etuuksien perusteena olevista ansioista. Eläketurvan sopeuttamiseksi keskimääräisen eliniän kasvuun vuodesta 2009 otettaisiin käyttöön valtion eläkejärjestelmässä elinaikakerroin.

Uuteen eläkkeen laskentatapaan siirryttäisiin siten, että vuoden 2004 lopussa kaikki jatkuvat valtion eläkelain piiriin kuuluvat palvelussuhteet päätettäisiin teknisesti vuoden 2004 loppuun ja karttunut eläkeoikeus laskettaisiin nykyisten säännösten mukaisesti. Tässä yhteydessä tehtäisiin myös eläkkeiden yhteensovitus. Yhteensovitus suhteutettaisiin ottamalla huomioon 23 vuoden iän täyttämisen ja vuoden 2004 loppu välisen ajan suhde 40 vuoteen. Vuoden 2005 alusta lukien eläkkeitä ei enää yhteensovitettaisi.

Valtion perhe-eläkelakiin ehdotetaan tehtäväksi soveltuvin osin vastaavat muutokset. Koska uudistuksen mukaan eläkettä karttuisi kaikesta työstä, laki kuukautta lyhyempien valtion palvelussuhteiden eläketurvan järjestämisestä ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

Lakialoite

Lakialoitteessa ehdotetaan valtion eläkelain muuttamista eläkepalkan tarkistamisessa käytettävän indeksin osalta takautuvasti niin, ettei virkamiehen, joka on palvellut virassaan täytenä 65 vuotta, eläkepalkkaa tarkisteta käytäen yli 65-vuotiaiden eläkeindeksiä vaan käytäen alle 65-vuotiaiden TEL-indeksiä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Eläkeuudistuksen taustaa

Eduskunta on helmikuussa vuonna 2003 hyväksynyt laajan yksityisten alojen työeläkejärjestelmän uudistuksen tulevaksi voimaan vuoden 2005 alusta alkaen. Pääministeri Matti Vanhasen hallitusohjelman mukaisesti nyt annetulla hallituksen esityksellä yksityisalojen uudistuksen periaatelinjauksia vastaavat lainsäädäntömuutokset ehdotetaan toteutettaviksi myös valtion eläkejärjestelmässä.

Uudistuksen tavoitteena on ensisijaisesti turvata koko eläkejärjestelmän kestävyys myös tulevaisuudessa väestörakenteen muuttuessa ja elinajan pidentyessä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi uudistuksella pyritään myöhentämään keskimääräistä eläkkeelle siirtymisikää kahdella, kolmella vuodella. Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta on yksityisalojen eläkeuudistuksesta antamassaan mietinnössä (StVM 58/2002 vp) pitänyt uudistuksen lähtökohtia kannatettavina. Eläkemenojen kehitykseen ja eläkemaksujen nousun hillitsemiseen pitkällä aikavälillä on perusteltua pyrkiä vaikuttamaan ajoissa. Elinajan

odotteen sekä kansanterveyden myönteisen kehityksen valossa tavoite eläkeiän myöhentämisestä on perusteltu, ja se on sopusoinnussa terveyden ja työkyvyn myönteisen kehittymisen kanssa.

Vanhuuseläkkeelle voi uudistuksen jälkeen jäädä joustavasti työntekijän oman valinnan mukaan 62—68 ikävuoden välillä ja eläketurvaa voi parantaa korotetulla 4,5 prosentin karttumalla jatkamalla työssä 63 vuoden iän jälkeen. Työssä jatkamista kannustetaan myös poistamalla eläkkeen suuruutta rajoittanut eläkekarttuman enimmäismäärä. Eläkkeen ansainta-aika pitenee, kun eläkkeen karttuminen alkaa uudistuksen jälkeen jo 18 vuoden iästä. Työeläkkeen laskenta uudistuu siten, että lain voimaantulon jälkeiseltä ajalta eläke lasketaan koko työhistorian kunakin vuonna ansaittujen palkkojen perusteella. Uudistus lisää tältä osin oikeudenmukaisuutta, kun työsuhteiden pituus tai niiden lukumäärä eivät enää vaikuta työeläketurvan määrään. Palkat tarkistetaan eläkkeen alkamisvuoden tasoon indeksillä, jossa yleisen ansiokehityksen osuus nousee nykyisestä 50 prosentista 80 prosenttiin.

Eläkkeen ansainta-ajan pidentyminen, eläkkeen yhteensovitukselta luopuminen, eläkekarttuman enimmäisrajoituksen poistaminen samoin kuin eläkkeen kertyminen palkattomilta ajoilta ovat omiaan tuottamaan tulevaisuudessa tasoltaan nykyistä parempaa eläketurvaa. Eläkkeelle jäämisen myöhentämisen lisäksi eläkejärjestelmän kestävyttä pyritään kuitenkin turvaamaan sopeuttamalla eläke keskimääräiseen elinajan kasvuun. Alkavien eläkkeiden suuruutta tarkistetaan vuoden 2009 jälkeen elinaikakertomella sen mukaan, miten paljon väestön yleinen elinajan odote kasvaa. Elinaikakerroin on keino tasapainottaa elinajan pitenemisestä eläkejärjestelmälle aiheutuvia kustannuspaineita.

Yksityisten alojen eläkeuudistuksen pohjana oli työmarkkinoiden keskusjärjestöjen työeläkkeiden kehittämisestä syksyllä vuonna 2001 tekemä sopimus. Nyt annettu esitys valtion eläkejärjestelmän uudistamiseksi perustuu 29 päivänä huhtikuuta 2003 Valtion työmarkkinalaitoksen, Palkansääjäjärjestö Pardia ry:n ja Valtion yhteisjärjestö VTY ry:n tekemään sopimukseen.

Eläkejärjestelmien yhtenäistäminen

Nyt käsiteltävän uudistuksen keskeisenä tavoitteena on yhtenäistää valtion eläkejärjestelmän eläkesäännöksiä yksityisen puolen eläkesäännösten kanssa. Vastaavat eläkejärjestelmien yhtenäistämiseen tähtäävät ehdotukset on tehty kunnallisen eläkejärjestelmän osalta (HE 45/2004 vp). Uudistus on siten jatkoa 1990-luvulla tehdylle periaatelinjaukselle, jonka mukaan eläketurvan taso yksityisellä ja julkisella sektorilla yhtenäistyy. Uudistuksen jälkeen erityisesti 1960 ja sen jälkeen syntyneiden eläketurva on lähes kokonaisuudessaan työntekijäin eläkelain mukainen. Linjaus yhtenäisestä eläketurvasta vastaa työelämässä tapahtuneita muutoksia.

Uudistuksessa on yksityiskohtia, joiden perusteella uudistus toteutetaan valtion eläkejärjestelmässä suojaamalla yksityisaloja parempia etuuksia tietyn siirtymäajan. Uudistuksessa on muun muassa suojattu eläkekarttuman osalta ne työntekijät, jotka ehtivät täyttää 55 vuotta ennen uudistusta. Heidän eläkekarttumansa säilyy kahdena prosenttina uudistuksen jälkeenkin. Oikeus varhennettuun vanhuuseläkkeeseen säilyy ehdotuksen mukaan ennen vuotta 1960 syntyneillä työntekijöillä, joiden on mahdollista varhentaa vanhuuseläkettään kolmella vuodella ennen henkilökohtaista eläkeikää. Lisäksi ennen vuotta 1947 syntyneille osa-aikaeläkkeen aikana tehdystä työstä eläkekarttuma 63-vuotiaana nousee 4,5 prosenttiin.

Merkittävin ero yksityisen puolen eläkeuudistukseen on valtion eläketurvan vapaakirjoittamisen yhteydessä vuoden 2004 lopussa tehtävä eläkkeiden yhteensovitus sekä ennen vuotta 1995 karttuneen eläkkeen normeeraus, jos työntekijä haluaa jäädä vanhuuseläkkeelle 63 vuotta täytettyään ja hänen henkilökohtainen eläkeikänsä on tätä korkeampi. Ehdotukset ovat samansisältöiset kunnallisen eläkelain kanssa. Yhteensovitukselta luopuminen johtaisi esityksen perustelujen mukaan suuriin eläke-etuuksiin, koska eläkkeen taso voisi nousta jopa 90 prosenttiin eläkepalkasta. Jos taas yhteensovitus tehtäisiin vasta eläkkeelle jäättäessä, yhteensovitus leikkaisi korkeammat kartumat eikä työssä

jatkamisesta palkitseminen toteutuisi. Kun yhteensovitus aikaistetaan vuoden 2004 lopussa tapahtuvan vapaakirjoittamisen yhteyteen, uudistuksen jälkeen karttavat eläkkeet lisätään kokonaisuudessaan vakuutetulle aikanaan maksettavaan eläkkeeseen.

Lisäksi ehdotukseen sisältyy turvalauseke sellaisten poikkeuksellisten tilanteiden varalta, että eläketurva jäisi valtion eläkelain piirissä pienemmäksi kuin vastaavalla työuralla henkilö olisi saanut työntekijäin eläkelain piirissä.

Normeeraus

Ehdotuksen mukaan työntekijät, jotka valitsisivat eläkkeelle jäännin ennen nykyistä eläkeikäänsä, eivät saisi ennen vuotta 1995 karttunutta eläkettään samansuuruisena kuin nykyisessä eläkeiässään, vaan eläkkeeseen tehtäisiin eräänlainen varhennusvähennys jakamalla peruseläke normeerauskertoimella 1,106. Tämä pienentää 2 prosentin karttuman noin 1,8 prosenttiin, joka kuitenkin on yksityisalojen 1,5 prosentin karttumaa korkeampi. Koska uudistuksella pyritään siihen, että työssä jatkettaisiin nykyistä pidempään, olisi uudistuksen tavoitteiden vastaista parantaa eläketurvaa niin, että se johtaisi vanhuuseläkkeelle siirtymisiän alentumiseen. Jos henkilöllä on pitkä palvelussuhde valtiolla ennen vuotta 1995, sitä lähempänä hänen eläkeikänsä on 63 vuotta ja sitä lyhyempää työskentelyä 63 vuoden jälkeen normeerauksen välttäminen edellyttää. Sen sijaan, jos palvelua on hyvin vähän ennen vuotta 1995, eläkeikä on lähempänä 65 vuotta. Tällöin myöskään normeerauksella ei ole suurta merkitystä eläkkeen määrään. Valiokunta korostaa, että normeeraus ei heikennä työntekijän nykyistä oikeusasemaa. Jatkamalla nykyiseen henkilökohtaiseen eläkeikänsä saakka työntekijä saa vähintään vastaavan eläkkeen kuin saisi nykyäänöillä. Lisäksi on otettava huomioon, että työskentely 63 ikävuoden jälkeen kasvattaa eläkettä korotetun karttuman mukaisesti.

Normeerauksen vaikutus yksittäisen eläkeensaajan näkökulmasta riippuu siitä, miten eläkkeiden yhteensovitus rajaa eläkkeen määrää. Saadun selvityksen mukaan noin kolmas-

osalle niistä henkilöistä, joilla on palvelusta ennen vuotta 1995, normeeraus ei vaikuta lainkaan eläkkeen määrään, koska sekä normeerattu että normeeraamaton eläke ovat suuremmat kuin eläkkeen enimmäismäärä yhteensovituksen jälkeen.

Valiokunta korostaa vielä, että normeerausta ei tehdä työkyvyttömyyseläkkeisiin. Kaikkiin työkyvyttömyyseläkkeisiin liittyisi lisäksi oikeus saada eläketapahtumasta 63 vuoden iän täyttämiseen jäljellä olevalta ajalta eli tulevalta ajalta laskettava eläkeosuus. Yli 50-vuotiaiden tulevan ajan karttuma nousisi 1,3 prosenttiin vuodessa.

Valiokunta on yksityisten alojen eläkeuudistuksen yhteydessä pitänyt ongelmallisena sitä, että varhennusvähennyksen tekeminen kansaneläkkeeseen 65 vuoden ikään saakka merkitsee erityisesti pienen työeläkkeen ansainneiden naisten samoin kuin pientä yrittäjäeläkettä saavien eläkkeellejäämisiän valintamahdollisuuksien kaventumista verrattuna suuremman työeläkkeen kartuttaneisiin. Valiokunta piti tärkeänä, että kansaneläkejärjestelmän sovittamista työeläkeuudistukseen jatkossa vielä uudelleen arvioidaan. Valiokunta toteaa, että kansaneläkettä saavien kannalta on myönteistä se, ettei kansaneläkettä vähentävänä tulona oteta huomioon 63 vuoden iän jälkeen karttunutta työeläkettä. Työeläkettä voi siis kasvattaa ilman, että se vähentää kansaneläkkeen määrää.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan normeerauksen poistamisen kustannusvaikutukset valtion eläkejärjestelmässä olisivat 0—700 miljoonaa euroa. Normeeraus on yksi niistä tavoitteista, joilla pyritään saavuttamaan kaksi—kolme vuotta korkeampi eläkkeelle siirtymisikä myös julkishallinnossa. Normeerausta ei tehdä, jos työntekijä ei siirry eläkkeelle ennen nykyistä eläkeikää. Normeerauksen toteutuminen riippuu siten työntekijän valitsemasta eläkkeelle jäämisen ajankohdasta. Saadun selvityksen mukaan normeeraus saattaa erityisesti kohdistua fyysisesti raskailla aloilla työskenteleviin, joiden on arvioitu erinäisistä syistä siirtyvän eläkkeelle ennen nykyistä eläkeikää. Normeeraus kohdistuisi pääosin tähän ryhmään. Siksi on tärkeää,

että hallituksen toimin näiden ryhmien mahdollisuus siirtyä eläkkeelle normaalissa eläkeiässä turvataan erityisesti työelämän sisältöä ja työterveydenhuoltoa kehittämällä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että normeeraus vaikuttaa arvioidaan. Valiokunta ehdottaa asiasta lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*).

Ammatillinen työkyvyttömyys

Valtion eläkejärjestelmässä on yksityisaloista poiketen työkyvyttömyyseläkeoikeuden harkinnassa käytössä niin sanottu ammatillinen työkyvyttömyysmäärittelmä. Arvioitaessa henkilön kykenemättömyyttä työhönsä otetaan huomioon sen ammatin vaatimukset, jossa henkilö eläkettä hakiessaan toimii. Työkyvyttömyyseläkkeen edellytyksenä aina kuitenkin on, että työkyvyttömyys aiheutuu sairaudesta, viasta tai vammasta.

Kun yksilöllinen varhaiseläke eläkeuotona poistui, sen myöntämisedellytykset sulautettiin työkyvyttömyyseläkkeeseen. Laissa edellytetään lisäksi, että 60 vuotta täyttäneen viranhaltijan työkyvyttömyyseläkeoikeuden arvioinnissa otetaan huomioon hänelle työstä aiheutunut raskas työ ja kuluneisuus sekä hänen työnsä vaativuus ja vastuullisuus silloin, kun ansiotyöura on pitkä ja nämä seikat yhdistyneenä sairauteen, vikaan tai vammaan tekevät työnteon jatkamisen kohtuuttomaksi.

Varhennetun vanhuuseläkkeen alaikäraja ehdotetaan nyt korotettavaksi nykyisestä alimmillaan 58 vuodesta 62 vuoteen. Tosin ennen vuotta 1960 syntyneillä säilyy oikeus varhentaa vanhuuseläkettään kolmella vuodella. Ikääntyvien työntekijöiden mahdollisuudet siirtyä eläkkeelle yksilöllisten tarpeiden mukaan ennen varsinaista vanhuuseläkeikää kaventuvat siten tulevaisuudessa edelleen aiemmin hyväksytyjen linjausten mukaisesti. Tämän johdosta valiokunta toteaa, että eläkeoikeuden harkinnassa on otettava huomioon tiettyjen julkisen sektorin alojen työtehtävien erityispiirteet, jotka edellyttävät suorituskyvyn täysimääräistä säilymistä.

Valiokunta toteaa, että valtiolla henkilöstön yleisestä ikääntymisestä johtuen on useilla aloilla välttämätöntä kehittää toimenkuvia siten, että

varhaisen eläkkeelle jäämisen sijasta työkyvyn vähentyessä tiettyjen vaativimpien tehtävien suorittamiseen työssä jatkaminen olisi mahdollista töitä järjestelemällä. Niillä julkisen sektorin aloilla, joissa tehtävät liittyvät yleiseen turvallisuuteen, potilasturvallisuuteen tai tehtävien muuhun vastuullisuuteen yleisen edun kannalta, tulisi myös työsuojelutoimilla nykyistä aktiivisemmin puuttua työn kuormittavuuteen. Näillä aloilla olisi tarvetta myös tehostettuihin terveystarkastuksiin, jotta työkyvyttömyyden uhka voidaan riittävän varhain havaita. Valiokunta ehdottaa asiasta lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*).

Työelämän kehittäminen

Valiokunta on sekä yksityisten alojen että kunnallisen eläkeuudistuksen yhteydessä kiinnittänyt huomiota työelämän kehittämistarpeisiin, jotta työelämän muutokset olisivat tukemassa eläkejärjestelmän tavoitetta eläkkeelle jäämisen myöhentämisestä. Julkisella sektorilla toimet, joilla työurien pidentämistä edistetään, ovat erityisen tarpeellisia, koska yksityissektoriin verrattuna julkisella sektorilla työskentelee ikääntyneempää väkeä. Myös valtion tulee työnantajana pystyä kilpailemaan työvoimasta kehittämällä työoloja ja henkilöstön vaikutusmahdollisuuksia. Hyvällä johtajuudella on oleellinen merkitys toimivalle työyhteisölle. Tämän vuoksi johtajuuskoulutukseen sekä sen laatuun ja riittävyys on syytä kiinnittää erityistä huomiota. Valtion tulee myös varautua varmistumaan palkkojen kilpailukykyisyydestä osaavan henkilöstön pitämiseksi julkisen sektorin palveluksessa.

Eläkelaitoksen lääkärin rooli

Esityksessä ehdotetaan valtion eläkelain 18 b §:ään lisäystä, jonka mukaan Valtiokonttorin lääkärin antamaan arvioon ei sovelleta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:n säännöksiä. Esityksen perustelujen mukaan uuden säännöksen tarkoituksena on tämentää Valtiokonttorin asiantuntijalääkärin asemaa suhteessa terveydenhuollon ammattihenkilöihin. Valiokunnan käsittelyssä on tämän esityksen ohella ollut yhtäaikaaisesti HE 39/2004

vp, jossa vastaavat muutokset on ehdotettu tehtäväksi työntekijäin eläkelakiin ja merimieseläkelakiin koskien eläkelaitosten asiantuntijalääkäreitä. Valiokunta on antanut esityksestä mietintönsä StVM 11/2004 vp.

Valiokunta toteaa, että eläkelaitoksen palveluksessa oleva lääkäri osallistuu päätöksen valmisteluun yhtenä asiantuntijana juristien, korvauslaskijoiden ja muiden laitoksen asiantuntijoiden kanssa. Valiokunnan näkemyksen mukaan on sinänsä tarkoituksenmukaisuussyistä perusteltua, ettei asian valmistelussa laitoksen lääkärin esittämiä kannanottoja edellytetä kirjattavaksi asiakirjoihin noudattaen ammattihenkilölain 23 §:ssä säädettyjä lausuntojen ja todistusten muotovaatimuksia. Kun lausuntoa pyydetään laitoksen ulkopuoliselta lääkäriltä, tulisi lausunto laatia mainitun pykälän edellyttämiä muotovaatimuksia noudattaen.

Valiokunta painottaa kuitenkin, että eläkelaitoksen lääkäri osallistuu päätöksen valmisteluun lääkärikoulutuksensa ja ammatillisen osaamisensa perusteella. Vaikka lääkäri ei esitä kannanottojaan terveydenhuollon ammattihenkilölaissa säädettyjä muotovaatimuksia noudattaen, se ei merkitse sitä, etteikö kannanottoja tule laatia sitä asianmukaisuutta ja huolellisuutta noudattaen, jota lääkärin ammattia harjoitettaessa edellytetään. Eläkelaitoksen lääkäri esittää asioiden ratkaisemiseen liittyvät arvionsa nimenomaan lääkärin ominaisuudessa ja vastaa antamistaan arvioista ammatinharjoittamisvasuunsa perusteella.

Valiokunta pitää kansalaisten oikeusturvan kannalta tärkeänä eläkelaitoksissa toimivien lääkäreiden valvontaa. Tästä syystä valiokunta on mainitussa mietinnössään pitänyt tarpeellisena, että sosiaali- ja terveysministeriö selvittää, onko terveydenhuollon ammattihenkilö lakia täsmennettävä sen selkeyttämiseksi, että valvontaviranomaisten toimivalta ulottuu myös eläkelaitosten palveluksessa oleviin lääkäreihin. Valiokunta toteaa toistamatta po. mietinnössä esittämänsä, että kannanotot, jotka koskevat asianosaisen kuulemista, asianosaisen oikeutta saada tieto valmistelussa syntyneistä asiakirjoista, eläkelaitoksen velvollisuutta perustella päätökset asian-

mukaisesti sekä ratkaisuprosessien kehittämisen tarpeellisuutta, soveltuvat myös asioiden käsittelyyn Valtiokonttorissa.

Tuomareiden eroamisikä

Lakiehdotuksen mukaan virkamiesten yleinen eroamisikä nousee 68 vuoteen. Lain voimaantulosäännös on kirjoitettu niin, että muutos koskee kaikkia valtion virkamiehiä 1.1.2005 alkaen.

Tuomareille on aikanaan säädetty yleisestä eroamisikästä poikkeava 70 vuoden eroamisikä. Voimassa olevan valtion virkamieslain 75 §:ssä tämä oikeus on säilytetty viittaussäännöksellä aikaisemman valtion virkamieslain voimaantulon (756/1986) 25 §:ään. Sen mukaan tuomariin sovelletaan aikaisempaa 70 vuoden eroamisikää niin kauan kun hän on siinä virassa, jossa hän oli valtion virkamieslain (755/1986) voimaantullessa. On todennäköistä, että valtion palveluksessa vielä on sellaisia tuomareita, jotka ovat siinä virassa, missä he olivat aikaisemman valtion virkamieslain (755/1986) voimaantullessa 1.1.1988, ja heillä näin ollen on oikeus pysyä virassaan 70 vuoden ikään. Koska mitään erityistä syytä rajoittaa sanotuilla tuomareilla nykyisin olevaa oikeutta pysyä virassaan 70 vuoden ikään ei ole eikä siihen uudistuksen tavoitekaan huomioon ottaen ole tarvetta, valiokunta ehdottaa voimaantulosäännöstä muutettavaksi.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. Laki valtion eläkelain muuttamisesta

Valiokunta ehdottaa valtion eläkelain 18 b §:n 8 momentin sanamuodon muuttamista sen täsmentämiseksi, että Valtiokonttorin lääkäri osallistuu työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden valmisteluun ja että hän voi merkitä kannanottonsa asian valmisteluasiakirjoihin noudattamatta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:n edellyttämiä muotovaatimuksia. Täsmennyksellä on tarkoitus vähentää epäselvyyttä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain soveltamisesta yleensä Valtiokonttorin palveluksessa olevan lääkärin toimintaan. Lisäksi valiokunta pitää termin "asiantuntijalääkä-

ri" sijasta selkeämpänä käyttää ilmaisua "laillistettu lääkäri".

Lisäksi valiokunta ehdottaa valtion eläkelain 18 c §:n 2 momentin sekä voimaantulosäännöksen teknistä täsmentämistä.

4. Laki valtion virkamieslain 35 §:n muuttamisesta

Valiokunta ehdottaa voimaantulosäännöksen muuttamista siten, että ne tuomarit, jotka ovat valtion virkamieslain 75 §:n nojalla oikeutettuja 68 vuotta korkeampaan eroamisikään, säilyttävät sen.

Aloite

Valtiokunta ei edellä ole ehdottanut eläkkeen perusteena olevan palkan tarkistamisessa käytetyn indeksin jälkikäteistä muuttamista. Valiokunnan kannasta seuraa, että lakialoite LA 10/2004 vp on hylättävä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ehdottaa,

että 2. ja 3. lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina,

että 1. ja 4. lakiehdotukset hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisina paitsi 1. lakiehdotuksen 18 b §, 18 c § ja voimaantulosäännös sekä 4. lakiehdotuksen voimaantulosäännös muutettuina (Valiokunnan muutosehdotukset),

että lakialoite LA 10/2004 vp hylätään ja

että hyväksytään kaksi lausumaa (Valiokunnan lausumaehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

1. lakiehdotus

18 b §

(1 ja 7 mom. kuten HE)

Työkyvyttömyys- ja kuntoutusasioiden sekä muiden lääketieteellisiä kysymyksiä sisältävien asioiden valmisteluun Valtiokonttorissa on osallistuttava yhden tai useamman laillistetun lääkärin. Valtiokonttorin lääkäri voi merkitä kannanottonsa asiakirjoihin noudattamatta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) 23 §:ssä säädettyjä lääkintölaillisia todistuksia ja lausuntoja koskevia muotovaatimuksia.

18 c §

Jos edunsaaja on kokonaan estynyt tekemästä ansiotyötä ammatillisen kuntoutuksen vuoksi, kuntoutusraha on yhtä suuri kuin niiden työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen peruseläkkeiden yhteismäärä korotettuna 33 prosentilla, johon edunsaajalla olisi oikeus, jos hän olisi tullut täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen oikeuttavasti työkyvyttömäksi 18 b §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna kuntoutustapahtumapäivänä. Jos hakijan työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien piiriin kuuluva työskentely jatkuu vielä sen jälkeen, kun hän on saanut päätöksen oikeudesta ammatilliseen kuntoutukseen, tässä momentissa tarkoitettuna ajankohtana pidetään kuntoutustoi-
menpiteen alkamista edeltävää päivää.

(3 mom. kuten HE)

Voimaantulosäännös

(1—5 mom. kuten HE)

6. Jos edunsaajan palvelus jatkuu tämän lain 1 §:n 4 momentissa mainitulla tavalla yhdenjaksoisesti 15 momentissa tarkoitettuun henkilökohtaiseen eläkeikään tai työkyvyttömyyden alkamiseen asti, ajalta ennen vuotta 1995 karttunut, 1/6 prosentin karttuman kuukaudessa ylittävä eläkkeen osa (lisäeläkeosuus) lisätään eläk-

keeseen 5 momentissa tarkoitetun yhteensovituksen jälkeen. Sen estämättä, mitä edellisessä virkkeessä säädetään, vuonna 1960 tai sen jälkeen syntyneellä edunsaajalla on oikeus lisäeläkeosuuteen, kun hän jää yhdenjaksoisesta palveluksesta tämän lain mukaiselle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan 63-vuotiaana tai tämän lain mukaiselle varhennetulle vanhuuseläkkeelle aikaisintaan 62-vuotiaana. Lisäeläkeosuus kertyy ajalta ennen vuotta 1995 karttuneesta valtion eläkelain mukaisesta palveluksesta myös tämän lain 1 a §:ssä tarkoitetulle edunsaajalle, jos 1 a §:ssä säädetty edellytykset palveluksen yhdenjaksoisuuden osalta täyttyvät, sekä 8 §:n 6 momentissa tarkoitetulle edunsaajalle, jos hänellä on oikeus kyseisessä lainkohdassa mainitun lain mukaiseen eläkkeeseen ja hän saa kyseisessä lainkohdassa mainitun lain perusteella oikeuden lisäkattumaan ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1995. Ennen vuotta 1940 syntyneen edunsaajan eläkkeeseen lisätään edellä tarkoitettu lisäeläkeosuus myös vuosien 1995 ja 2004 väliseltä ajalta. Lisäeläkeosuus voi olla enintään 6 prosenttia valtion eläkelain mukaisesta eläkkeen perusteena olevasta palkasta.

(7 ja 8 mom. kuten HE)

9. Jos ennen vuotta 1960 syntyneelle edunsaajalle myönnetään vanhuuseläke ennen 15 momentissa tarkoitetun henkilökohtaisen eläkeiän täyttämistä, muunnetaan ajalta ennen 1 päivää tammikuuta 1995 enintään 1/6 prosenttia kuu-kaudessa karttunut eläkkeen osa vastaamaan 63 vuoden eläkeikää jakamalla se muuntokertoimella 1,106. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta työkyvyttömyys- tai työttömyyseläkkeen muuttuessa vanhuuseläkkeeksi tai kun edunsaajalle myönnetään vanhuuseläke 9 a §:n 5 momentin mukaisesti. Eläkkeen muuntaminen tehdään ennen 5 momentissa tarkoitettua eläkkeiden yhteensovitusta. Jos ennen vuotta 1960 syntyneellä edunsaajalla on oikeus vanhuuseläkkeeseen 8 §:n 6 momentin mukaisesti ennen henkilökohtaista eläkeikäänsä, hänen eläketurvaansa ei sovelleta mitä edellä tässä momentissa säädetään.

(10—38 mom. kuten HE)

4. lakiehdotus

Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005 *kuitenkin niin, että tuomarin oikeudesta pysyä siinä virassa, jossa eroamisikä on korkeampi kuin 68 vuotta, on voimassa, mitä siitä on säädetty valtion virkamieslain 75 §:ssä.*

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, tarvitaanko lainsäädännön muutoksia sen varmistamiseksi, että työkyvyttömyyseläkkeiden myöntökäytännössä sekä työterveyshuollon ja työsuojelun järjestämisessä tulee riittävästi huomioon otetuksi niiden tehtävien erityisvaatimukset, jotka liittyvät yleiseen turvallisuuteen tai työn vastuullisuuden yleisen edun kannalta.*
2. *Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa, missä määrin nyt hyväksytyt eläkkeiden normeeraus vaikuttaa alkavien eläkkeiden tasoon. Lisäksi eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää julkisen alan fyysisesti rasittavien matalapalkka-alojen työterveyshuollon ja työsuojelun mahdolliset puutteet ja laatii tutkimuksiin perustuvan toimenpideohjelman puutteiden korjaamiseksi ja työkykyä ylläpitävien toimenpiteiden tehostamiseksi vuoteen 2007 mennessä.*

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Juha Rehula /kesk
vpj.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Paula Risikko /kok
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Arto Seppälä /sd
	Anneli Kiljunen /sd	Osmo Soininvaara /vihr
	Marjaana Koskinen /sd	Tapani Tölli /kesk
	Pehr Löfv /r	Raija Vahasalo /kok
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Erkki Virtanen /vas
	Aila Paloniemi /kesk	Tuula Väättäin /sd.
	Leena Rauhala /kd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Mielestämme ns. Puron työryhmän ehdotusten soveltaminen valtion eläkejärjestelmään tulee toteuttaa siten, että se antaa valtion palveluksessa oleville palkansaajille oikeudenmukaisen eläketurvan ja takaa heille tasavertaisen oikeuden päästä eläkkeelle 63-vuotiaana. Valiokunnan mietinnön mukaisessa esityksessä niin ei tapahdu, koska se sisältää ns. normeerauksen.

Oikeus päästä eläkkeelle 63-vuotiaana ja normeerauksen poistaminen

Esitimme, että valtion eläkelakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 9 momenttiin sisältyvä ns. normeeraussäännös poistetaan. Valiokunnan mietinnössä normeeraus merkitsisi sitä, että ennen vuotta 1960 syntyneet, erityisen ammatillisen eläkeiän valinneet menettäisivät lisäeläketurvan kokonaan ja normeeraus eli varhennus laskettaisiin aina 65 vuodesta siitä riippumatta, mikä henkilön oma yksilöllinen eläkeikä on. Tällä tavoin säädettyä leikkaus tarkoittaa sitä, että vakuutetun jo ansaitsemaa eläkettä leikataan enemmän kuin eläkkeelle lähden aientaminen edellyttäisi.

Normeerauksen kohteena ovat ne, jotka ovat valinneet ns. ammatillisen erityiseläkeiän. Eräillä valtion eläkelain piiriin kuuluvilla ammattiryhmillä on ollut oikeus valita erityinen eläkeikä. Ammatilliset erityiseläkeiät ovat 55, 58 ja 60 vuotta. Ammatinimikkeet, joissa on voimassa kyseinen eläkeikä, on lueteltu 1 päivänä heinäkuuta 1989 lukien kumotuissa valtion eläkeasetuksen (611/1966) 5 §:ssä, peruskoululain (476/1983) 72 §:ssä ja peruskouluasetuksen (718/1984) 125 §:ssä. Ammatillisiin erityiseläkeikiin liittyi valintaoikeus, jota koskeva valinta-aika oli voimassa 30 päivään kesäkuuta 1999 asti. Valintaoikeus ja sen nojalla tehty valinta tarkoittaa sitä, että edunsaaja on tällöin valinnut vanhan, ammatillisen erityiseläkeikäjärjestelmän kokonaisuudessaan.

Valiokunnan mietinnössä hyväksytyyn voimaantulosäännöksen 9 momentin mukaan, jos ennen vuotta 1960 syntyneelle edunsaajalle myönnetään vanhuuseläke ennen nykyistä henkilökohtaista eläkeikää, muunnettaisiin ajalta ennen vuotta 1995 karttunut peruseläketurvan mukainen eläkkeenosa vastaamaan 63 vuoden eläkeikää jakamalla se muuntokertoimella 1,106. Ajalta ennen vuotta 1995 valtion eläkelain piirissä on peruseläketurvan tasoista eläkettä karttunut 2,0 prosenttia vuodessa eli 1/6 prosenttia kuukaudessa. Peruseläketurvan mukaiseen eläkkeeseen liittyy 65 vuoden eläkeikä. Valiokunnan mietinnön mukaan, jos edunsaaja jää eläkkeelle tätä aikaisemmin, peruseläketurva muunnetaan tiettyä eläkeikää vastaavaksi siten, että 65 vuoden eläkeikä muunnetaan vastaamaan 63 vuoden eläkeikää. Muuntaminen suoritetaan jakamalla ennen vuotta 1995 karttunut peruseläketurvan mukainen eläkkeenosa muuntokertoimella 1,106. Kerroin on sama kuin mitä käytetään muutettaessa työntekijäin eläkelain peruseläketurvan mukaiseen vapaakirjaan liittyvä 65 vuoden eläkeikä 63 vuoden eläkeikäsi. Muuntaminen tehtäisiin ennen 5 momentissa tarkoitettua eläkkeiden yhteensovitusta.

Yksityisten alojen eläkeuudistuksessa, jolla saatettiin voimaan ns. Puron pakettien eläkemuu- tokset, normeerausta ei pidetty tarpeellisena. Uudistuksen myötä yksityisillä aloilla jokainen voi halutessaan siirtyä ansaitsemalleen eli leikkaamattomalle eläkkeelle 63 vuoden iässä eli kaksi vuotta nykyistä aikaisemmin. Yksityistä sektoria koskevassa eläkeratkaisussa (HE 242/2002 vp) tästä ei kuitenkaan laskettu aiheutuvan merkittäviä lisäkustannuksia. Asiantuntijakuulemisen perusteella arvioimme, että valtion eläkejärjestelmä ei poikkea tältä osin yksityisestä sektorista siten, että kustannusvaikutus olisi merkityksellinen. Normeerausta on puolusteltu myös sillä, että julkisten alojen eläkejärjestelmissä karttumaprosentit ovat olleet korkeampia kuin yksityisellä puolella. Tällöin unohtuu,

että julkisen sektorin korkeampien karttumapro-senttien yhtenä perusteluna ovat olleet ko. sekto-rin keskimäärin matalammat palkat ja usein pi-demmät kouluttautumisajat. Tällöin rahamääräi-set eläkkeet, jotka muodostuvat kokonaiskarttu-maprosentin ja eläkepalkan tulona, ovat vastaa-vasti tasoittuneet ja erilaisista eläkepalkoista johtuva epätasa-arvoisuus vähentynyt.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella esitämme

että lakiehdotukset hyväksytään muu-toin valiokunnan mietinnön mukaisina,

paitsi 1. lakiehdotuksen voimaantulo-säännös hyväksytään muutettuna seu-raavasti:

Vastalauseen muutosehdotus

1. lakiehdotus

—————
Voimaantulosäännös
(1—8 mom. kuten STVM)
(9 mom. poist)
10—38 mom. kuten StVM)
—————

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2004

Erkki Virtanen /vas
Marjaana Koskinen /sd
Eero Akaan-Penttilä /kok
Sirpa Asko-Seljavaara /kok

Paula Risikko /kok
Leena Rauhala /kd
Raija Vahasalo /kok

VASTALAUSE 2

Perustelut

Eläkkeet turvaavat eläkkeelle jääneiden henkilöiden toimeentuloa pitkäaikaisesti. On kohtuullista vaatia, että myös eläkeläisten tulokehityksessä otetaan huomioon yleinen taloudellinen kehitys ja tulotason nousu. Kun eläkeindeksissä otetaan huomioon ansiotason nousu, tämä periaate toteutuu jossain määrin. Työeläkkeissä 1970-luvulta lähtien käytössä ollut indeksi, jossa sekä hintatason että ansiotason muutosten painokerroin oli 50 %, on koettu asianmukaiseksi ja kohtuulliseksi. Valiokunnan mietinnössä valtion eläkkeiden indeksiturva on tätä mallia heikompi, eli hintatason muutoksen painokerroin on 80 % ja ansiotason muutoskerroin on aiostaan 20 %.

Taitettu eläkeindeksi on yksi lamavuosina käyttöön otettu säästökeino ja sosiaaliturvan leikkaustapa. Kun talous on sen jälkeen kasvanut tuntuvasti ja kun monien väestöryhmien tulot ovat nousseet merkittävästi, on aikaisempaa vähemmän perusteita näiden leikkausten voimassaolon jatkamiseen. Taitetun indeksin käyttö eläketasoa tarkistettaessa johtaa siihen, että eläkkeiden ostovoima jää jatkuvasti jälkeen yleisestä ansiokehityksestä. Ansiotasoa kuvaava indeksi oli esimerkiksi vuonna 2003 noin kaksinkertainen verrattuna hintakehitystä kuvaavaan indeksiin.

Tämän vuoksi esitämme indeksiturvan parantamista ja valtion eläkelain 7 c ja 16 §:n muuttamista sekä valtion perhe-eläkelain 11 §:n muuttamista.

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus

7 c §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säädös siitä, että laissa säädetyt ansiorajat ja rahamäärät sekä eläkettä laskettaessa työansiot tarkiste-

taan palkkakertoimella. Valiokunnan mietinnössä ehdotetaan että palkkakertoimessa palkkatason muutoksen paino olisi 0,2 ja hintatason muutoksen paino 0,8. Esitämme, että palkkakertoimessa sekä palkkatason että hintatason muutoksen paino olisi kummankin osalta 0,5 eli 50/50.

16 §. Valiokunnan mietinnössä valtion eläkeläisiin esitetään yhtä yhtenäistä työeläkeindeksiä, jossa kustannustason noususta otetaan huomioon 80 prosenttia ja ansiotason noususta 20 prosenttia. Nykyiset työeläkkeet ovat vielä pieniä, ja monet työeläkkeen saajista saavat myös kansaneläkettä. Eläkkeiden pitäisi pysyä yleisen hyvinvoinnin kasvun mukana, ja niiden reaaliarvo pitäisi turvata. Näin ei tapahdu, jos eläkeindeksi toteutetaan esitetyllä tavalla. Tästä syystä esitämme eläkeindeksiä, jossa sekä ansiotason että kustannustason nousun painokerroin on 0,5 eli 50/50 (ks. LA 24/2004 vp ja ed. Rehulan ym. vastalause 1, StVM 58/2002 vp — HE 242/2002 vp).

2. lakiehdotus

11 §. Samoilla perusteilla kuin valtion eläkelain 7c ja 16 §:n muutosehdotuksessa tasaindeksin säätämiseksi esitämme, että valtion perhe-eläkeläisissä säädetyt rahamäärät sekä perhe-eläkettä laskettaessa edunjäntäjän kunkin vuoden työansio tarkistetaan kertoimella, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5 (palkkakerroin).

Vastaavasti esitämme maksettavien valtion perhe-eläkkeiden tarkistamista indeksimallilla, jossa sekä ansiotason että kustannustason nousun painokerroin on 0,5 eli 50/50.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina, paitsi 1. lakiehdotuksen 7 ja 16 § ja 2. lakiehdotuksen 11 § muutettuina seuraavasti:

Vastalauseen muutosehdotukset

1. lakiehdotus

7 c §

Tässä laissa säädetyt ansiorajat ja rahamäärät sekä eläkettä laskettaessa kunkin vuoden työansio tarkistetaan kertoimella, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5 (*palkkakerroin*). Palkkakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön vuosittain työntekijäin eläkelain 7 b §:n nojalla vahvistamaa palkkakerrointa.

16 §

Eläkettä tarkistetaan kalenterivuositain indeksiluvulla, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5 (työeläkeindeksi). Työeläkeindeksilukua vahvistettaessa perusteena käytetään keskimääräisiä palkka- ja kuluttajahintatason vuo-

tuisia muutoksia edellisen kalenterivuoden kolmannella vuosineljänneksellä. Indeksilukua määrättäessä palkkatason muutoksesta vähennetään määrä, joka vastaa työntekijäin eläkelain 12 b §:n 1 momentin ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetun työntekijäin eläkemaksuprosentin muutosta edeltävän kalenterivuoden alussa. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa asetuksella työeläkeindeksiluvun kullekin kalenterivuodelle viimeistään kaksi kuukautta ennen sen kalenterivuoden alkua, josta sitä sovelletaan.

2. lakiehdotus

11 §

Tässä laissa säädetyt rahamäärät sekä perhe-eläkettä laskettaessa edunjättäjän kunkin vuoden työansio tarkistetaan kertoimella, jossa palkkatason muutoksen painokerroin on 0,5 ja hintatason muutoksen painokerroin 0,5 (*palkkakerroin*). Palkkakertoimena käytetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella vuosittain työntekijäin eläkelain 7 b §:n nojalla vahvistettavaa palkkakerrointa.

Perhe-eläkkeen määrä tarkistetaan samalla tavoin kuin *valtion* eläkelain 16 §:ssä säädetään *valtion* eläkelain mukaisten eläkkeiden tarkistuksesta.

Helsingissä 17 päivänä kesäkuuta 2004

Leena Rauhala /kd
Erkki Virtanen /vas
Eero Akaan-Penttilä /kok